

PRIVREDA u doba korone

Danas

utorak, 10. novembar 2020.

Norwegian Embassy
Belgrade

Strane II-III

Foto: EPA-EFE DAN HIMBRECHTS

Izvoz povrća i voća u porastu zbog rasta tražnje za zdravom hranom

Korona pomogla voćarima, sasekla mesare

Strana II

Foto: EPA-EFE RUNGROJ YONGRIT

Zbog korone
ni zlato više
ne sija

Strana III

Foto: FoNet Zoran Mrđa

Oporavak
pivarske
industrije tek
2022. godine

Strana IV

Foto: EPA JAWAD JALALI

Farmaceutska
industrija
tokom pandemije
zabeležila veliki rast

Dok većina privrednika gleda kako da smanji gubitke, za proizvođače lekova nema krize

Farmaceutska industrija tokom pandemije zabeležila veliki rast

Beograd - Kada se pogledaju rezultati srpske industrije od početka godine većina oblasti je u crvenom, osim duvanske, naftne i – farmaceutske industrije.

To nije neočekivano, jer je globalna ekonomska kriza ove godine, koju opisuju kao najoštriju još od Velike depresije 1929. godine, rezultat zdravstvene krize izazvane pandemijom korona virusa.

Ova specifičnost je dovela do toga da jedan od dobitnika pandemije bude i farmacija. Za prvih sedam meseci proizvodnja farmaceutske industrije bila je za skoro 13 odsto veća od prošlogodišnje proizvodnje.

Ovo su još i ublaženi rezultati julskim usporavanjem, pošto je u aprilu i maju međugodišnji rast iznosio i oko 16 odsto.

Ionako ogroman biznis na globalnom nivou, sa prometom od čak 455 milijardi dolara, ove godine će zabeležiti dodatni rast, ali je ova kriza otkrila i neke slabosti koje pogađaju i druge industrijske oblasti.

Recimo, 90 odsto sastojaka za generičke lekove, a to su lekovi kojima je istekla patentna zaštita i slobodni su za proizvodnju, dolazi iz Kine.

Početkom godine imali smo zatvaranje Kine zbog epidemije korona virusa, zbog čega su lanci snabdevanja prekinuti ili otežani i zbog čega je pretila opasnost od nestašica lekova.

U našem slučaju, naveći proizvođač lekova u Srbiji Hemofarm, koji radi u okviru nemačke Štade je prema rečima generalnog direktora Ronalda

Foto: EPA JAWAD JALAL

Zeligera uspeo da na vreme obezbedi sirovine za nesmetanu proizvodnju.

„Aktuelna pandemija pogodila je na samo zdravlje celog sveta, već je uticala i na globalnu privredu. Kao neka vrsta korona-cunamija obrušila se na poslovanje gotovo svih industrija. Farmaceutska industrija nije izolovano ostrvo i na nju utiču kretanja u svim ostalim granama. Imali smo priliku da vidimo finansijske rezultate pojedinih farmaceutskih kompanija koje su iskazale gubitke u poslovanju za prvih šest meseci ove godine. Ako treba da sumiram, naša bransa je u boljoj situaciji nego mnoge druge industrije, ali treba biti svestan da je pandemija direktno uticala na smanjenje stope rasta čak i u farmaceutskoj industriji. Štada je

zabeležila rast prodaje od 16 odsto u prvih šest meseci, što znači da smo dobro poslovali. Razlog je jednostavan: reagovali smo na vreme, obezbedili dovoljno sirovina i omogućili da naša proizvodnja u Vršcu i na drugim lokacijama radi 24/7“, objašnjava Zeligera dodajući da je Hemofarm tokom pandenije proizveo više lekova nego ikada u istoriji fabrike dugoj 60 godina.

Da bi se non-stop proizvodilo najveći izazov je bio obezbediti da se radnici ne razbole „Morali smo da osiguramo da naši ljudi u proizvodnji, pakovanju i logistici ostanu zdravi; najveći rizik bio je da zaposleni obole, jer bi se to direktno odrazilo na stabilnost proizvodnje. U Hemofarmu smo još od početka marta imali krizni štab koji se samo

■ **Pandemija pojačana strahom je uticala da se tražnja za lekovima značajno poveća i to pre svega u početnim mesecima, da bi se posle smanjila**

time bavio – obezbeđenjem svih uslova da korona ne pogodi naše proizvodne pogone. Uspeli smo u tome, pa za rezultat imamo da su lekovi uvek bili dostupni pacijentima i da, što se naših proizvoda tiče, nije bilo nikakvih nestašica na tržištu. Ne očekujem ih ni u narednom periodu, a za Hemofarm je srpsko tržište uvek prioritet – kakva god da je kriza, naše bolnice, apoteke i pacijenti će uvek biti prvi snabdeveni. Više puta sam govorio koliko je za svaku državu od strateškog značaja da ima proizvodnju lekova na svojoj teritoriji i to upravo vidimo u ova-

kvim krizama, jer u tom slučaju, čak i u najtežim vremenima, može da obezbedi lekove za svoje građane“, napominje prvi čovek Hemofarma.

Pandemija pojačana strahom je uticala da se tražnja za lekovima i preparatima značajno poveća i to pre svega u početnim mesecima, da bi se posle smanjila. Na to ukazuje i podatak da je u julu proizvodnja farmaceutske industrije smanjena za skoro četiri odsto u odnosu na isti mesec prošle godine.

„Ukoliko govorimo o projekcijama za naredni period, u ovom trenutku još je teško dati precizniju prognozu, jer ne znamo kakvu će formu i intenzitet pandemija imati to-

kom jeseni i zime. Mislim da su i farmaceutske kompanije smanjile svoja očekivanja za ovu godinu kada je reč o poslovnim rezultatima, ali kao što rekoh, u našoj industriji je situacija ipak bolja nego u mnogim drugim“, zaključuje Zeligera dodajući da je direktan uticaj pandemije na farmaciju nagla potreba za digitalizacijom proizvodnje i prodaje, ali i sve veće poverenje u lečenje na daljinu.

I Dušan Drenić, farmaceut i član Inicijative za farmaciju ističe da niko pa ni farmaceuti nisu bili spremni za ono što

nas je pogodilo, aloi da je najvažnije da je snabdevanje ostalo neprekinuto.

„Pojavio se strah i to je normalna reakcija, ali mislim da su mediji doprineli da strah bude mnogo veći nego što je trebalo. Takođe tome su doprineli i postupci nadležnih, izjave u medijima ili pojavljivanje u medijima bez maski. Ako pozivate na ozbiljnost, onda se ponašajte ozbiljno. Najveći izazov je bio obezbeđivanje stabilnih i konstantnih kanala snabdevanja lekovima i medicinskom materijalom. Mislim da su farmaceuti to uspeli. Pojedinačno su se javljali primeri da se u nekom trenutku pojave više cene nekog materijala, ali na tržištu ne možete da odredite cenu. Što je veća potražnja veća je i cena. Farmaceutsko tržište je kao i svako drugo, ali glavno je bilo da se ne naruši kontinuitet snabdevanja“, smatra on ukazujući da sada dolazi do drugačijih situacija koje takođe nisu dobre.

„Sada imamo da se medicinske maske prodaju u običnim prodavnicama što nije dobro. Maska je medicinsko sredstvo za koju treba dozvola Agencije za lekove prilikom uvoza ili puštanja u prodaju. Maske u prodavnicama nemaju tu dozvolu, trgovci su videli šansu da zarade, niko ih ne kontroliše, a narod kupuje“, upozorava on dodajući da zaštitna maska nije modni detalj, pa da se nosi ispod brade ili oko ruke. „Treba je koristiti za ono za šta služi“.

Miloš Obradović

Teretane jedva na nuli

Beograd - Ne više od deset momaka na spratu fitnes kluba nedaleko od Trošarine u Beogradu vežbalo je na spravama u četvrtak popodne.

Među nekoliko vežbača u prizemlju, takođe na spravama, bile su i dve devojke. Jedna od njih je dizala tegove. Moderna sala za vežbanje grupnih programa – pilatesa, joge, zumb – sa pogledom na naselje Stepa Stepanović je bila prazna. Kako su se početkom maja teretane i fitnes klubovi vratili u „život“ posle jednoipomesečne pauze zbog epidemije virusa korona više ništa nije isto i teško da će biti uskoro.

„Zabranjen je rad 15. marta i dozvolili su nam da počnemo 27. aprila, s tim što smo mi smatrali da je to prerano i dogovorili se da krenemo između 4. i 11. maja, kada proradi prevoz, kada se pripremimo i prilagodimo merama“, kaže za Danas Vladimir Joksimović, vlasnik Athletic's gym fitnes klubova i potpredsednik Saveza za rekreaciju i fitnes Srbije.

Neki su jedva čekali da teretane počnu da rade, kaže, drugi su imali bojazan, zvali su da pitaju za uslove i mere.

„Poštujemo sve, od ulaza gde su dezobarijere, dezinfikatori ruku, u vežbačkom prostoru je aseptol, u toaletima i svlačionicima sapuni, topla voda. Sprave na kojima nismo mogli da obezbedimo dovoljno udaljenost isključili smo iz upotrebe, poštujemo to da ne sme više od jednog čoveka na četiri kvadrata metra“, nabroja Joksimović.

Dok razgovaramo, na spratu uz stakleni zid sa pogledom na naselje na pokretnim trakama kojih je sigurno više od 20 vežba jedan muškarac. Svaka druga traka, zbog bezbednosti, odnosno nedovoljne distance između njih – je van upotrebe.

„Što je jača epidemiološka slika to je broj ljudi u fitnes centrima značajno manji, u junu kada je slika bila bolja i posećenost je bila povećana. Želimo da stavimo do znanja da je vežbanje dobro za zdravlje i da je

poželjno da vežbaju jer tako utiču na svoje zdravlje i poboljšavaju imunitet“, ističe Joksimović.

Želi da naglasi, kaže, da teretane nisu bile žarište ni na početku epidemije a ni kasnije, jer je situacija išla na bolje uprkos tome što su fitnes centri radili. Finansijski je epidemija imala ogroman uticaj na njihovu branšu. Vladimir Joksimović kaže da je uprkos tome veliki broj klubova uspeo da preživi.

„U maju smo radili sa 30 do 40 odsto od uobičajenog broja, u junu smo imali 60 do 70 odsto i tada smo normalno funkcionisali. Međutim, da nije bilo relaksacionih mera od strane države, ali i države, teško da bismo ovo izdržali“, napominje naš sagovornik.

Troškovi zakupa su im dok nisu radili bili ili smanjeni ili anulirani, u maju su zakupodavci imali razumevanja i kirija je bila spuštena od 30 do 50 odsto.

„Osim toga, iskoristili smo i pomoć države od tri minimalca i još dva puta po 18.000 dinara, prolongi-

rali smo doprinose za sledeću godinu, komitenti su nam izlazili u suret, neki i oprostili potraživanja. Kada se sve sabere od marta do kraja avgusta, uz pomoć svih relaksacija i pomoći došli smo do toga da smo u najboljem slučaju na pozitivnoj nuli“, kaže Vladimir Joksimović, u čijim fitnes klubovima kojih u Beogradu ima četiri niko zbog krize od 50 zaposlenih nije ostao bez posla.

Master profesor sporta i fizičkog vaspitanja i suvlasnik City Fitness klubova Milan Zarić kaže za Danas da su nakon otvaranja svi objekti bili dužni da na svoje ulaze postavе dezobarijere, obezbede gel za dezinfekciju ruku na ulasku kao i veće količine alkohola u sali za vežbanje i svlačionicama.

„Primeru radi, za naša dva kluba, trošimo oko 100 litara alkohola mesečno samo za dezinfekciju sprava i površina. U ovom trenutku naše radno vreme je skraćeno i radimo do 21 čas shodno uredbi Vlade, pored toga uvedeno je još nekoliko pravila“, napominje Zarić.

Ta pravila podrazumevaju obaveznu dezinfekciju obuće, ruku, obavezno korišćenje dezinfekcionog sredstva pre i nakon korišćenja sprava, opreme i tuševa, poštovanje razmaka između vežbača od najmanje dva metra i u njihovom objektu može biti samo jedan vežbač na 10 kvadratnih metara. Zarić podseća da su fitnes klubovi bili zatvoreni 45 dana, što je za svaki, a pogotovo njihov posao velika pauza.

„U našem poslu je veoma važno klijentima obezbediti kontinuitet, jer se ljudi nakon svega par dana pauze uleže i neretko odustanu od vežbanja. U tom periodu smo se trudili da onlajn vežbanjem koliko-toliko ostanemo sa članovima u kontaktu i da im fizičkom aktivnošću skrenemo misli sa problema i negativne atmosfere“, ističe naš sagovornik.

Nakon ponovnog otvaranja imali su, kako kaže, veoma slab odziv članova, čemu je doprinela i negativna kampanja kriznog štaba koji su

teretane okarakterisali kao mesta koja treba izbegavati.

„Srećom, ljudi su vrlo brzo shvatili da su teretane poslednje oaze zdravog života i mesto gde se gradi jak imunitet pa su počeli da dolaze“, napominje Zarić.

Na pitanje da li može da uporedi stanje sada u odnosu na ono od pre epidemije Milan Zarić kaže da su statistički gledano imali maj koji je bio oko 40 odsto lošiji od istog meseca prošle godine, dok je jun bio desetak procenata bolji od juna iz 2019. godine.

„Dobra poseta je potrajala malo posle izbora i onda smo opet imali vrtoglav pad. U toku jula smo ostvarili najlošiji rezultat u jedanaest godina dugoj istoriji našeg kluba, ali se u avgustu naše poslovanje lagano popravlja“, kaže Zarić.

Za oporavak će, prema njegovim rečima, biti potrebno dosta vremena.

Lj. Bukvić